

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Стройнова В.С., Бронська В.С., бакалавр, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Опівночі 24 лютого мало хто вірив, що почнеться повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Але, на жаль, із 05 години 30 хвилини 24 лютого 2022 року в Україні введено воєнний стан.

З того дня значна кількість підприємств була змушена тимчасово призупинити роботу. У таких областях як Чернігівська, Донецька, Луганська, Сумська, Херсонська, Харківська робота виявилася взагалі неможливою через жорсткі військові дії країни-агресора. За інформацією ООН, з 24 лютого Україну залишили понад 10,5 млн. людей. Дані про це поширює Офіс Верховного комісара ООН у справах біженців [1]. А саме велика кількість платоспроможних людей залишила країну, частина бізнесу продовжила працювати. Але жодна країна світу не може існувати без податків. Давайте просто уявімо, скільки податків втратила наша країна... Податки це важливий засіб стабілізації економіки. Згадаймо, що податок це частина зароблених грошей, яку має сплачувати до державного бюджету кожен громадянин. З тих 10 мільйонів людей більша частина жіночої статі, і представимо скільки чоловіків цих жінок залишилося в Україні та скільки чоловіків допомагає своїм дружинам переказуючи гроші закордон. І наші податки йдуть до інших країн. Хоча великими платниками податків до загального фонду державного бюджету сплачено 575,7 млрд. грн., це на 17,9% більше, ніж за відповідний період минулого року [2]. Перед системою оподаткування постали нові виклики, вирішення яких потребує швидкості та врахування майбутніх наслідків.

Законом України від 15 березня 2022 року № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» на період воєнного стану передбачено:

- право на застосування спрощеної системи оподаткування 3 групи за ставкою 2% суб'єктами господарювання з річним доходом до 10 млрд. грн. та без обмеження чисельності працівників (замість ставки 5% для неплатників ПДВ або ставки 3% для платників ПДВ);

- добровільну сплату єдиного податку платниками 1-2 груп.

Та удосконалено:

- норми щодо звільнення від податку на додану вартість у разі надання товарів на користь Збройних сил України та територіальної оборони;

- норми щодо відсутності коригувань з податку на прибуток за операціями з безоплатного надання товарів/коштів. Зокрема, додано заклади охорони здоров'я та сили цивільного захисту [3].

Така лібералізація оподаткування є вимушеним антикризовим заходом. Цими нововведенням може скористатися абсолютна більшість компаній в Україні, але, звісно, є й винятки. Наприклад, компанії, що здійснюють діяльність у сфері продажу підакцизних товарів, обміну іноземної валюти та азартних ігор.

Однією з особливостей застосування реформи воєнного часу спрощеної системи оподаткування є післявоєнне повернення. Після закінчення або скасування воєнного стану на території України платники податків, які обрали спрощену систему оподаткування, з першого дня місяця, що настає після закінчення воєнного стану або скасування воєнного стану, автоматично вважаються такими, що застосовують довоєнну систему оподаткування [4].

Для бізнесу податки це шоста проблема за пріоритетом. Пріоритетними проблемами є низька платоспроможність клієнтів та відсутність доступу до фінансових ресурсів. Саме ці проблеми вирішуються за допомогою податкової реформи.

Є ідея зробити країну інвестиційно привабливішою, особливо з податкової точки зору. В Україні зараз працюють над концепцією податкової реформи, що називається «10-10-10». Податкова реформа — це процес, за допомогою якого відбувається зміна податкових правил, що діють на певній території. Податкова реформа може вирішити певні проблеми української економіки. Сутність реформи полягає у зміні логіки оподаткування, покращенні умов інвестування в економіку України та знищенні економічного сенсу корупції [5]. Також пропонується посилення відповідальності за порушення податкового законодавства. Реформа ФОПів не торкнеться. Концепція передбачає повне скасування одноразового внеску та підвищення ставки військового збору з 1,5% до 3%. Всі основні податки будуть становити 10%, зараз основні податки становлять 18-20%. Загальне податкове навантаження скоротиться до 25-27% від ВВП. У цієї реформи є мінус, а саме збільшення повноважень податкової. Податкова зможе бачити рух коштів по рахунках в online режимі. Якщо хтось не платить податки, то його зразу ж зможуть оштрафувати. Тобто зникає банківська таємниця.

Економічні та фінансові кола розділилися на два табори: прихильників і противників цієї реформи. Прихильники вважають, що така модель може успішно працювати, якщо зробити бізнес максимально прозорим, прибрати пільги, спеціальні податкові системи. А головний аргумент противників цієї реформи – її впровадження призведе до зменшення надходження коштів до бюджету. Плюсами є прозорість та простота. За задумом розробників, ця реформа допоможе привернути увагу інвесторів і повернути бізнес, який разом із грошима громадян перебуває за кордоном чи у сплячому режимі. Щоб ця реформа була успішною, важливо зробити сплату податків обов'язковою для всіх, збільшити податкові зобов'язання та зробити так, щоб зарплата по максимуму була виведена в білу. Чи наважиться влада прийняти таке відповідальне рішення?

Крім цього, в нас виникає питання. В ЄС діє ПДВ, яка інтегрована для всіх учасників. Якщо ми йдемо в ЄС, то як це вплине на нас? Якщо дійсно скасують ПДВ в Україні, чи змусять нас повернутися до нього в процесі асоціації? Тим не менш, така система буде позитивною для економіки. А саме, вона дозволить поборотися з оптимізацією оподаткування.

Отже, війна перекроїла податкову систему України. Проблеми існували і існують у структурі податкової системи та в деяких неадекватних засобах її адміністрування.

Список використаних джерел:

1. Ukraine Refugee Situation. Operational Data Portal. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine?fbclid=IwAR0tDw5ScPC33DmZMZ1jsDheqEYILBZ64rSYDPbJlweUedqf11HsSJiSMd0> (дата звернення: 08.11.2022).
2. Державна податкова служба України. Протягом січня – жовтня 2022 року до загального фонду державного бюджету надійшло 575,7 млрд гривень. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/628401.html> (дата звернення: 10.11.2022).
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 10.11.2022).
4. Сушко Д. Податкова реформа воєнного часу: які зміни до Податкового кодексу ухвалила ВР. Національний юридичний каталог України. Liga : BOOK. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/210044_podatkova-reforma-vonnogo-chasu-yak-zmni-do-podatkovogo-kodeksu-ukhvalila-vr (дата звернення: 12.11.2022).
5. Економічна правда. Зниження податків під час війни — на часі. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/13/691421/> (дата звернення: 14.11.2022).

КЛЮЧЕВІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗАГРОЗ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Сухорукова Т. Г., канд. екон. наук, Куценко О. В., магістр, Український державний університет залізничного транспорту

Розвиток світової економіки в XXI столітті спирається на збільшення інвестицій в наукові дослідження і розробки, формування глобальних телекомунікаційних мереж та розвиток інформаційних технологій. Розширюється використання Інтернет – технологій.

Сьогодні очевидним є те, що інформатизація суспільства - це загальний і неминучий процес у розвитку людської цивілізації. Вчені підкреслюють, що потреби науково-технічного розвитку та практична діяльність більшості підприємств незалежно від галузевої належності актуалізують питання розроблення й упровадження інформаційних технологій [1].

Стрімкий розвиток інформатизації суспільства демонструє динаміка світового Інтернет-трафіку (рис. 1).